ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Акімової Аліни Олександрівни
«Синтез візуального та вербального у китайській драматургії XX століття»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.01.04 – література зарубіжних країн

Актуальність теми дисертаційної роботи

Сучасна китайська драматургія є значним пластом світового літературного здобутку, яка хоча і має вплив на розвиток світової культури, залишається недостатньо розкритою в працях дослідників на теренах вітчизняного літературознавства та синологічної науки. Дослідження **«Синтез візуального та вербального у китайській драматургії XX століття»** розкриває досить широкий пласт китайської драматургії двадцятого століття. У дисертації проаналізовані драматичні твори відомих китайських драматургів, творчість яких у українській синології є малодослідженою, а саме: Хе Цзінчжи (贺敬之), Дін І (丁毅), Тянь Ханя (田汉), Ван Пейцяна (王佩枪), Лю Шугана(刘树纲), Лі Ваньфена(利王凤), Лань Іньхана (兰英航) та інших.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Перший розділ дисертації *«Сучасна китайська драма в контексті культурної парадигми XX століття»* присвячений панорамному висвітленню китайської драматургії як у діахронічному, так і в синхронічному розрізі. У першому розділі розглянуті роботи таких видатних китайських драматургів як Го Можо, Лао Ше, Тянь Хань, Е Шентао, Ван Тунчжао, Хун Шен, Ся Янь, Цао Юй, Сун Чжиді , проаналізовано історико-політичні умови формування китайської драматургії XX

ст., зокрема протистояння Гоміньдану та КПК, відносини Китаю та Японії, вплив політичних реформ та суспільно-політичних процесів на формування китайської драматургії ХХ ст. Розглянуто та проаналізовано становлення нової літературної драми в Китаї на початку ХХ ст., зокрема приділена увага роботам відомих китайських вчених Ху Ши та Чень Дусю (с.37). В цілому, у першому розділі дисертації залучений широкий спектр наукових здобутків як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників китайської драматургії. Зокрема, методологічну базу дослідження складають роботи В. Аджимамудової, В. Алєксєєва, І. Гайди, О. Желоховцева, О. Кобзєва, Ю. Лемешка, В. Малявіна, Л. Меньшикова, А. Радіонова, С.Сєрової, В. Сорокіна, М. Спєшнєва, М.Федоренка. Отже, історіографію китайської драми першої половини ХХ ст. у роботах російських, українських та китайських науковців розглянуто достатньо ретельно, значну увагу приділено становленню нової та експериментальної китайської драми, що становить цінність для подальшого дослідження історії та сучасності китайської літературної драми.

У другому підрозділі першого розділу «*Концепція нової форми драми театру хуацюй*» розкривається вплив китайської прози першої половини ХХ ст. на становлення нової китайської драми, проаналізовано вплив творчості (зокрема, у сфері експериментальної прози) таких видатних китайських письменників та науковців, як Лу Сіня, Го Можо, Мао Дуня, Чжен Чженьдо на становлення концепцію нової форми театру *хуацюй* (с. 47-48), окрему увагу приділено діяльності літературного угрупування «Творчість», очолюваного Го Можо (с.48), розглянуто процес переходу театралізованих дійств з класичної мови *веньянь* на розмовну мову б*айхуа*. Широкий пласт проаналізованого у підрозділі матеріалу може бути використаний при подальшому дослідженні історії та засад китайської драматургії. У третьому підрозділі першого розділу *«Модерні експерименти у сучасній китайській розмовній драмі як підґрунтя синтезу візуального та вербального»* розглянуто ряд творів китайської драматургії ХХ ст., що не перекладені українською мовою та, на даний час, є не достатньо проаналізовані у європейській

синології, зокрема особливу увагу приділено естетиці модернізму у творчості Лю Шугана, Лань Інхана, Тянь Ханя, інших. Залучення широкого пласту текстів сучасної китайської драми, безумовно, є однією із сильних сторін дисертаційного дослідження. У підрозділі представлено панорамний огляд сучасних китайських літературних течій, зокрема: «література шрамів», модернізм, реалізм, авангардизм. Цей аспект, безумовно, може бути використаний при подальшому аналізі сучасної літературної драми. Проаналізовані літературні експерименти у сфері мистецтва, та вплив сучасної світової глобалізованої культури на китайську літературну драму, що безумовно, належить до сильних сторін дослідження та спонукає до нових наукових розвідок у цій галузі. В цілому, методологічну базу дослідження у першому розділі висвітлено достатньо ґрунтовно.

Другий розділ дисертації присвячений аналізу однієї з найвідоміших китайських драм ХХ ст. *«Сива дівчина»*. Крізь призму образів драми проілюстровано характер взаємодії зорового та словесного сприйняття, передачу візуального сприйняття крізь ієрогліфічний вербальний ряд. Значну увагу приділено аудіо-візуальному оформленню сценічного дійства, отже, окрім суто літературного дослідження, використана методика інтердисциплінарного дослідження, що, безумовно може виявитися цікавим не лише для літературознавців, а і для мистецтвознавців, культурологів, фахівців із історії театру.

У підрозділі *«Ідейно-художні особливості драми «Сива дівчина»»* детально проаналізовано історію постановки п'єси Хе Цзінчжи та Дін І, розкритий образний ряд п'єси. Окрему увагу приділено теорії архетипів К.Г. Юнга, але у подальшому дослідженні необхідно було б приділити більшу увагу сходознавчим студіям К.Г. Юнга, зокрема таким працям К.Г.Юнга як «До психології східної медитації», «Коментар до І-цзін», «Коментар до Бардо Тхьодол», «Коментар до Секрету золотої квітки». В цілому, ідея залучити методику психоаналізу К.Г. Юнга для розкриття образної структури сюжету драми видається вдалою. У підрозділі *«Роль художніх*

образів у творі» розкритий образний ряд драми», розглянуто структуру співвідношення образів, співвідношення «семантичного ряду» образів та вербально-візуального сприйняття.

У третьому розділі *«Співвідношення нових форм вербального і візуального в драмі Тянь Ханя «Жінка-інспектор Се Яохуан»»* та у четвертому розділі *«Візуалізація особистості нового часу у сучасній китайській драматургії»* розглянуто ряд текстів китайської драми другої половини двадцятого століття, що не є широко відомими за межами Китаю та вузьких кіл фахівців з китайської літератури, є малодослідженими і у вітчизняній синології, а отже авторський аналіз текстів драм є внеском у розвиток вітчизняних сходознавчих студій, а також гарним підґрунтям до подальших наукових розвідок у сфері сучасної драматургії. У третьому розділі значну увагу приділено творчості китайського драматурга Тянь Ханя, детально проаналізовано відображення історії Китаю у творчості драматурга. В контексті компаративістичних студій вдалою є обрана тематика дослідження, зокрема новаторським є співставний аналіз творчості Тянь Ханя та Ф.Шіллера, зіставлення та порівняння образів китайської драми та драм Ф.Шіллера Вільгельм Телль, Марія Стюарт. Цей аспект заслуговує на подальший аналіз. У четвертому розділі дисертації розкритий образний ряд т а соціальна проблематика у сучасній китайській драмі, окрему увагу приділено синтезу візуального та вербального сприйняття.

В процесі аналізу роботи виникли деякі зауваження та рекомендації для подальшого дослідження, що носять уточнювальний та суто рекомендаційний характер та не впливають на загальну оцінку роботи, отже підсумуємо їх.

Рекомендації та зауваження:

1. При подальшому аналізі необхідно залучити деякі з сходознавчих робіт К.Г. Юнга, зокрема «До психології східної медитації», «Коментар до І-цзін»,

«Коментар до Бардо Тхьодол», «Коментар до Секрету золотої квітки», розкрити аспект взаємодії китайської традиційної культури і філософсько-релігійної спадщини Китаю та культури сучасного глобалізованого суспільства.

2. В тексті дисертації місцями трапляються невеликі стилістичні похибки та деякі «прикрі» одруківки, хоча в цілому виклад роботи витриманий у науковому стилі літературною українською мовою
3. При подальшому дослідженні можна залучити ряд матеріалів літературознавчо-історичного характеру, зокрема дослідження Ван Говея «Історія Сунської та Юанської драми» та інші праці науковця з історії китайського театру та драми.

Наукова новизна положень та висновків дисертації і авторський внесок здобувача.

Безумовно, автором пророблена велика робота з надзвичайно широким пластом китайської драматургії ХХ ст., у науковий та літературознавчий оббіг введено ряд нових текстів, новаторською є і сама постановка питання та завдань дослдіження. Робота є самостійним, завершеним дослідженням. Висновки повною мірою розкривають задачі, поставленні у вступній частині дослідження.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за змістом та структурою текст автореферату відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, висновки здійсненого дослідження.

Аналіз публікацій автора за темою дисертації.

За результатами дослідження опубліковано 15 наукових працях, 14 статей опубліковано у фахових виданнях ВАК України, 1 стаття – у міжнародному виданні. Публікації достатньою мірою відображають результати дослідження.

Практичне та теоретичне значення одержаних результатів дослідження

Результати дослідження можуть бути використанні при укладанні підручників та посібників як з китайської літератури, так і з літературознавства чи сучасної літератури, в український науковий обіг введено матеріали китайських дослідників.

Структура дисертації:

Загальний обсяг дисертації складає 274 сторінок, із них – 198 сторінок основного тексту та 23 сторінки списку використаних джерел, що містить 215 позицій. Додатки нараховують 35 сторінок, дисертацію виконано літературною українською мовою.

Загальний висновок

Актуальність теми дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, методологічна база дослідження, новизна та повнота викладу в

опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій, що дозволяє зробити зазначений нижче висновок щодо поданої на здобуття наукового ступеню кандидата наук дисертації «**Синтез візуального та вербального у китайській драматургії XX століття**».

Кандидатська дисертація «Синтез візуального та вербального у китайській драматургії XX століття» відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою КМУ №567 від 24.07.2013 року (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, №1159 від 30.12.2015р., та № 567 від 27.07.2016р.), а її авторка Акімова Аліна Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.01.04 – література зарубіжних країн.

Офіційний опонент,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри східних мов і перекладу

Інституту філології

Київського університету імені

Бориса Грінченка

Щербаков Ярослав Ігорович

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554 УКРАЇНА
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
(підпис)